

Bekostiging van de opleiding in ggz-instellingen schiet tekort

Zowel ziekenhuizen als ggz-instellingen leiden psychiaters op. Van hetzelfde laken een pak, zou je zeggen. Toch krijgen ggz-instellingen een ruim 2,5 keer lagere 'subsidie' voor diezelfde opleiding dan de ziekenhuizen. Uit dat lage bedrag is de opleiding niet te bekostigen, zeggen de ggz-instellingen. In opdracht van het ministerie van VWS onderzoekt de Nederlandse Zorgautoriteit (NZa) daarom de kosten van ggz-opleidingen. Dr. Koen Grootens, psychiater en opleider bij Reinier van Arkel en lid van het Concilium, geeft tekst en uitleg.

Hoe zit de financiering van de opleiding in elkaar?

Dr. Koen Grootens: 'Voor de opleiding tot psychiater is subsidie nodig van de overheid. Deze zogeheten beschikbaarheidsbijdrage in de ggz wordt toegewezen door de NZa. Voor de ggz-instellingen gaat het om een bedrag van 48.900 euro per aios per jaar. In een algemeen ziekenhuis is dat bedrag 128.200 euro, een academisch ziekenhuis ontvangt 129.300 euro. Dit grote verschil is de NVvP al jaren een doorn in het oog. De kosten zijn voor ziekenhuizen en ggz-instellingen vergelijkbaar. Het verschil is vooral dat ziekenhuizen destijds scherper onderhandeld hebben, gesteund door de brancheorganisatie en een grote groep medisch specialismen.'

Waarom is het bedrag voor ggz-instellingen te laag?

'De opleiding kost veel geld; op die 48.900 euro moeten we zelf toeleggen. De NVvP heeft de werkelijke kosten onderverdeeld in drie soorten. Ten eerste de zogenoemde out-of-pocket opleidingskosten, dat zijn bijvoorbeeld de kosten van het onderwijs zelf, de visitatie, de registratie, het leerhuis en het secretariaat. De tweede kostenpost ontstaat doordat de berekening ervan uitgaat dat aios ook productie leveren. Dat doen ze wel, maar veel minder dan een volleerd psychiater. Een aios mag wel patiënten zien en behandelen, maar dat alles moet onder supervisie en in overleg. Zeker een beginnende aios draait zo relatief weinig extra productie. Het is natuurlijk niet raar dat aios de helft van de tijd bezig zijn met hun opleiding. We zouden een aios niet moeten zien als een extra arbeidskracht, maar als een boventallige collega die komt om te leren. De derde kostenpost bestaat uit tijd: de tijd die leden van de opleidingsgroep besteden aan het begeleiden van aios en die ze dus niet declarabel kunnen inzetten, en de tijd waarin de aios niet declarabel bezig is vanwege het volgen van onderwijs. Daar komt nog bij dat we de kwaliteit van de opleiding verder willen verbeteren. De begeleiding zou wat mij betreft nog intensiever mogen, met meer *bedside teaching* en door intakes meer gezamenlijk te doen. Dat kost allemaal extra geld. Het liefst zouden we de opleiding verlengen, maar de minister is het daar niet mee eens. We moeten zelfs met een half jaar gaan inkorten voor

aio's die voorlijk zijn. Dat vraagt om nóg intensievere begeleiding, en het beoordelen welke aio's voor zo'n kortere opleiding in aanmerking komen, kost ook tijd. De investeringen worden dus alleen maar groter.'

Welke stappen worden er nu ondernomen?

'Samen met de Federatie Medisch Specialisten maak ik me namens het Concilium hard voor onderhandelingen met de NZa. In eerste instantie kregen we veel tegenwind te verduren, maar inmiddels ziet de NZa gelukkig in dat het nodig is de kosten opnieuw te bekijken.

Dit voorjaar vroeg de NZa gegevens op over de opleidingskosten bij de ggz-instellingen. De NVvP heeft geprobeerd uit te leggen welke kosten allemaal moesten worden meegenomen, maar helaas liepen de getallen tussen de instellingen toch zodanig uiteen dat de NZa het ministerie van VWS niet kon adviseren. Het probleem is dat de instellingen zelf niet goed weten wat de opleiding kost. Een deel van de kosten is niet zichtbaar voor controllers en accountants van ggz-instellingen, waardoor de indruk ontstond dat het met die kosten allemaal wel meeviel. Er dreigde dus opnieuw een onterecht laag bedrag uit de berekening te komen. Positief is dat de NZa begin september besloot dat we een norm moeten ontwikkelen voor het aantal uren dat het opleiden van een aio's kost. Daar zijn we blij mee, want dit is de grootste kostenpost die bovendien onderbelicht bleef in gesprekken met de NZa. De komende maanden zullen er een aantal bijeenkomsten over dit onderwerp zijn voor vertegenwoordigers van de opleiding. We hopen dat we daardoor tot kloppende subsidies zullen komen.'

Wat kunnen de opleiders in de ggz zelf doen?

'Het belangrijkste is dat in je organisatie zichtbaar wordt hoeveel een opleiding opbrengt, maar vooral ook hoeveel die kost. Het is niet iets wat je er zomaar even bij-

3

doet: je hebt een flink aantal uren per week nodig om je te richten op die opleiding, die in veel opzichten veel wegheeft van de ouderwetse meester-gezelrelatie. Al die feedback-momenten en gesprekjes op de gang registreren we niet. Het is jammer dat we mee moeten doen met de registratiegekte, maar er wordt uiteindelijk wel om gevraagd. Bij de NVvP hebben we inmiddels tientallen kostenposten verzameld. Zelf ben ik het grootste deel van de tijd bezig met beoordelingsgesprekken, het op orde houden van stages en supervisies, zelf superviseren, en uiteraard veel onderwijs geven.

Opleiders moeten inzicht hebben in de kosten van de opleiding en wij als beroepsgroep moeten een duidelijke visie hebben op hoe intensief de opleiding hoort te zijn. Dat is niet alleen nodig om de bekostiging van de opleiding rond te krijgen, maar ook om naar de maatschappij te verantwoorden waar wij het opleidingsgeld aan besteden. De maatschappij heeft er recht op te weten wat ze voor dat geld van ons kan verwachten.

Om goed te kunnen inschatten hoeveel de opleiding kost, moet je intensief samenwerken met de leerhuizen of academies binnen ggz-instellingen waar het geld binnenkomt. Ook moet je je verdiepen in de hogere lagen van de organisatie om te begrijpen hoe de geldstromen lopen. Dit soort "beleidspsychiatrie" kost tijd, maar het hoort erbij en is ook interessant.'

4

Zijn er ggz-instellingen die overwegen te stoppen met opleiden vanwege de kosten?

'Feitelijk niet. Het verzorgen van een opleiding levert ook zoveel op voor je organisatie: de jonge, nieuwsgierige mensen geven *drive* en zorgen voor een continue vernieuwing. Gedreven psychiaters vinden het ook erg leuk om aio's te begeleiden. Het samen zien en spreken van patiënten is buitengewoon leuk en leerzaam. Het schept een academisch denk- en leerklimaat. Zo blijven de opleiders zelf ook gemotiveerde, gedreven psychiaters.'

5